

Factsheet

14-18 van dichtbij: inspiratie voor lokale projecten over de Grote Oorlog

2014-2018, honderd jaar Eerste Wereldoorlog in dorpen en steden

De oorlog van 14-18 luidde het begin van de 20ste eeuw in. Ook in de 21ste eeuw blijft de herinnering aan de Grote Oorlog actueel. Dat zal duidelijk blijken in 2014-2018. De vele plannen die sinds enkele jaren uitgetekend worden, kondigen een grootscheepse eeuwherdenking aan.

Ook lokaal staan er allerhande projecten op stapel die de oorlogs- en bezettingsgeschiedenis van dorpen en steden belichten. Hierover leven veel vragen: Hoe kunnen we goede publiekshistorische projecten over de oorlog opzetten? Welke thema's kunnen we belichten? Waar kunnen we materiaal vinden om die projecten inhoudelijk te stofferen? Kunnen die projecten actueel relevant zijn?

Het Vredesinstituut en het Instituut voor Publieksgeschiedenis van de UGent sloegen de handen in elkaar om in het project '14-18 van dichtbij' dat soort vragen te beantwoorden. Het biedt **inhoudelijke ondersteuning en inspiratie voor lokale actoren** zoals gemeentebesturen, heemkringen, erfgoedcellen en leerkrachten.

Oorlogsgeschiedenis in het teken van vrede

De Vlaamse overheid wil met de eeuwherdenking van 14-18 een boodschap van vrede overbrengen. Die doelstelling leeft sterk in Vlaanderen, wellicht ook bij vele lokale actoren. Het Vredesinstituut onderzocht in het rapport [Honderd jaar Eerste Wereldoorlog in het teken van vrede](#) hoe de geschiedenis van de oorlog de vredesgedachte kan versterken. We formuleerden twee richtsnoeren:

- Projecten over de oorlog moeten de meerstemmigheid van de geschiedenis laten weerklinken. In plaats van een 'eenheidsgeschiedenis' van 14-18 te schrijven, pleiten we er voor verschillende stemmen aan het woord te laten, ook als die elkaar tegenspreken.
- Om historisch verantwoord te zijn en het verleden niet eenzijdig en anachronistisch te benaderen, ontstaat de vredesgedachte best van onderuit. Dat kan door diverse verhalen te vertellen over de impact van de oorlog, bijvoorbeeld op het dagelijkse leven in dorpen en steden. Zo worden mensen aangezet tot een reflectie over oorlog – en over vrede.

'14-18 van dichtbij': van wetenschap naar publieksgeschiedenis

De laatste jaren ontstond een enorme stroom aan vernieuwend historisch onderzoek over de Eerste Wereldoorlog. De oude *histoire bataille* wordt meer en meer aangevuld door een focus op het dagelijkse leven tijdens de bezetting. We willen weten hoe de mensen van 14-18 zich beredden en hoe ze het conflict een plaats gaven in hun bestaan.

De vruchten van dat vernieuwende onderzoek sijpelen echter niet snel door naar het brede publiek. Het project '14-18 van dichtbij' brengt de actuele stand van de historische inzichten over de bezetting van 14-18 naar een breder publiek. Zo willen we ervoor zorgen dat de vele publiekspromerijen **voldoende aandacht besteden aan historische inhoud**.

De geschiedenis van het bezette land

In 2014-2018 zal er – terecht – veel aandacht zijn voor de frontgeschiedenis en de verhalen van soldaten. Maar we mogen niet vergeten dat het hele land in de oorlog meegesleept werd. Vier jaar lang was België een grotendeels bezet land, wat een enorme impact had op het dagelijks leven. Terwijl de publiekshistorische omkadering van de frontgeschiedenis dankzij vele musea, bezoekerscentra en herinneringsplaatsen stevig op poten staat, gebeurt er veel minder over de geschiedenis van de bezetting.

De geschiedenis van het bezette land kan op verschillende manieren benaderd worden. Wij presenteren **vijf thematische invalshoeken: de strijd om het overleven, de verschillen tussen man en vrouw, de rol van nationale gevoelens, het religieuze leven, en de wederopbouw en de herinnering na de oorlog**.

Publieksgeschiedenis als een traject

Een publiekshistorisch project opzetten gebeurt in verschillende stappen.

- 1) Een grondige reflectie over de **uitgangspunten**: Wat zullen we precies vertellen? Willen we dat het project een actuele boodschap in zich draagt?
- 2) De **vraagstelling** scherp stellen en de **historische context begrijpen** om ervoor te zorgen dat projecten historisch verantwoord zijn: Waarop zal het project inhoudelijk focussen? Hoe kunnen we de die gebeurtenissen begrijpen? De klemtoon ligt op de meerstemmigheid van het verleden. Er vallen altijd uiteenlopende en soms conflicterende oorlogsverhalen te vertellen.
- 3) **Antwoorden** zoeken op de gestelde vragen. Op zoek gaan naar lokale bronnen, getuigenissen en verhalen is de boodschap. Om originele en goed onderbouwde verhalen naar boven te spitten, is het nodig in archieven, bibliotheken en privécollecties te duiken.
- 4) **Presenteren** van je antwoorden aan een groot publiek. Hoe kan de historische inhoud vertaald worden naar een publiekshistorisch project? Er bestaat een grote verscheidenheid aan projectvormen, van boeken, tentoonstellingen, digitale media en historische wandelingen tot levende geschiedenis, educatieve en kunstzinnige projecten. Elke projectvorm heeft zijn eigen mogelijkheden en beperkingen. Samenwerking is in elk geval belangrijk; zo kunnen verschillende vormen van expertise samengebracht worden.

Meer weten?

Het boek '14-18 van dichtbij. Inspiratiegids voor lokale projecten over de grote oorlog' is uitgegeven bij Acco. Meer informatie vind je op www.vlaamsvredesinstituut.eu.